

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR.

Reforma agrară, de d-l N. Alexiu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Primăria Capitalei cu Lucreția Priboianu.*

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: Dr. Marcel Brânză cu Ministerul agriculturii

Tribunalul Ilfov, secțiunea III: Ion G. Pleșia cu Elena Corenti-Kâncea și alții. — Observație de S. R.

REFORMA AGRARA

În toate timpurile țării români au avut dreptul să se hrănească pe moșiile proprietarilor, care erau îndatorați să le dea pământ de hrană și izlaz pentru vite până la două treimi din moșiile lor.

Această servitute rurală eră o tradiție veche, care s'a consfințit prin mai multe urbarii domnești și a durat până la legea rurală din 1864, când țării n'au mai avut nevoie de ea, din cauză că aveau proprietățile lor.

Cu timpul însă pogoanele date țării prin legea rurală s'a fărâmițat prin succesiune și atunci ei ne mai având nici pământ de hrană îndestulător nici izlaz pentru vite, au fost nevoiți să facă învoeli cu arendașii și proprietarii, învoeli libere în aparență, dar silite în realitate, pentru că proprietarii și arendașii neavând nici o restricție prin lege, le impuneau condițiuni foarte grele de muncă sau de plată, pe care țării erau nevoiți să le primească, căci, dacă nu le primeau, riscuau să nu aibă nici pământ de arătură nici izlaz pentru vite.

Cu timpul, greutatea învoelilor a crescut în raport direct cu urcarea arenzilor și a mers tot crescând până când coarda, care se întinsese prea tare, a plesnit și atunci guvernul liberal a fost chemat să potolească revoltele și să facă reformele agrare, care trebuiau făcute de mult.

Guvernul și-a făcut datoria pe cât s'a putut și prin

legea nouă de tocmeli agricole a reglementat învoelile în mod echitabil, dar n'a impus proprietarilor și arendașilor obligațiunea de a da țării pământ de arătură și izlaz pentru vite, lăsând aceasta la facultatea și măsurinimie lor.

De fapt însă, deși au fost mulți proprietari cari au făcut oferte benevole pentru izlazuri, dar au fost și alții, care n'au voit să dea țării cu nici un preț nici izlaz pentru vite, nici pământ pentru hrană.

Din această cauză, foarte mulți țării sunt și vor fi pururea amenințați să moară de foame împreună cu familiile și cu vitele lor, dacă nu se vor lua măsuri de îndreptare.

De aceea guvernul va trebui să înscrie în lege obligațiunea pentru proprietari și arendași de a da țării izlaz pentru vite și pământ de arătură. Fără această obligație, reforma agrară care s'a făcut, nu va avea nici un efect, pentrucă țării vor fi și în viitor tot la discreția proprietarilor și arendașilor, ca și în trecut.

Legea actuală de învoeli agricole reglementează învoelile atunci când se fac, dar dacă proprietarii și arendașii nu vor să învoiască pe țării în moșie, ce se fac aceștia? De unde să ia pământ de hrană și izlaz pentru vitele lor?

În legea actuală nu există nici o sancțiune pentru faptul acesta. Ce este dar de făcut? Nu sunt decât două soluții: *servitutea sau exproprierea.*

S'a susținut de unii juriconsulți și oameni politici, că nu se poate înființa servitutea prin lege, de oarece se opune Constituția, care zice că proprietatea este sacră și inviolabilă. Această teorie este greșită.

Constituția n'a făcut altceva decât a prevăzut principiul, că proprietatea este sfântă și inviolabilă, dar acest principiu nu este absolut, pentru că tot Constituția în acelaș articol permite exproprierea pentru cauză de utilitate publică.

De asemenea și codul civil, deși zice că dreptul de pro-

prietate este exclusiv și absolut, dar adaogă: «însă în limitele determinate de lege» și acele limite sunt prevăzute de art. 577, 586 și 587 din acelaș cod, care vorbesc de servituțile legale.

Este adevărat că servitutea rurală pentru pământ și izlaz nu este prevăzută în acele articole, dar ea se poate întinde și la cazul acesta printr'un articol suplimentar. Chestia este dacă o asemenea lege ar fi anticonstituțională.

Mai toți jurisconșulții străini și români susțin negativă (Laurent, tom. VII, No. 473; Pand. fr. tom. LI, *Servitudes*, No. 579—593; Dissescu, *Cursul de drept public român*, pag. 421).

Voiu reproduce numai părerea d-lui Dissescu, care este clară și categorică :

«Când art. 19 din Constituțiune ne spune că proprietatea de orice natură e sacră și inviolabilă, că nimeni nu poate fi expropriat decât pentru cauză de utilitate publică, și în condițiunile prevăzute de lege, cum alte legi ordinare pot să aducă restricțiuni la dreptul acesta de proprietate? Răspundem la această obiecțiune că art. 19 din Constituțiune n'a înțeles cătuș de puțin să suprimă art. 480 din codul civil, care ne spune că «proprietatea este dreptul ce are cineva de a se bucura și a dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege».

«Art. 19 din Constituție privește proprietatea și pe proprietar în raport cu interesul public, cu Statul, determinând numai esența și prerogativele dreptului de proprietate; când e vorba însă de a ști cari sunt elementele constitutive ale proprietății, caracterele și limitele sale legale, atunci nu mai trebuie să consultăm art. 19 din Constituție, ci trebuie să ne referim la dreptul comun, care e codul civil, și la celelalte legi și regulamente speciale».

Iar la pag. 404 din acelaș curs, d-l Dissescu ne spune:

«Datoria legiuitorului este de a armoniza interesul public cu cel privat, dar în caz de conflict între ele, când progresul social, conservarea socială nu e posibilă decât prin inclinarea unuia față de celalt, interesul privat este acela care trebuie să cedeze. Fără acest principiu, capriciul unui particular ar putea paraliza lucrările cele mai folositoare».

În cazul când servitutea legală s'ar găsi că nu e practică sau că este prea radicală, putem recurge la expropriere, care cred că se poate face fără să mai fie nevoie de modificarea Constituției.

Intr'adevăr, Constituția noastră limitează cazurile de expropriere pentru utilitate publică la trei, și anume: apărarea națională, comunicația și salubritatea publică. Chestia izlazurilor și a pogoanelor necesare pentru hrana țăranilor, cred că intră perfect în primul și în ultimul caz.

Că să înțelege prin «apărare națională» și «salubritate publică»? Prin apărare națională se înțeleg toate lucrările cari au de scop apărarea țării, direct sau indirect, în contra unor dușmani din afară și chiar din năutru. De exemplu: lucrările pentru fortificații, cazărmi, etc., sunt lucrări pentru apărarea țării, pentru care Constituția permite exproprierea.

Apoi, dacă pentru facerea unei cazărmi pot să expropriez pe cineva, cu atât mai mare cuvânt îl pot expropria

pentru hrana viitorilor soldați, cari sunt adevărații apărători ai țării. Și soldații noștri fiind recrutați în cea mai mare parte dintre țărani, avem un mare interes național ca să asigurăm bunul traiu al țăranilor, spre a avea soldați sănătoși și viguroși, cari să apere țara de dușmani. Or, nu putem avea asemenea soldați fără pământ de arătură îndestulător și fără izlaz pentru vite, căci țăranii nu cunosc altă meserie și n'au alte mijloace de traiu decât agricultura.

Tot în această ordine de idei, dacă pentru fortificațiile moarte putem face exproprieri, cheltuind cu ele sute de milioane, pentru ce nu le-am putea face și pentru fortificațiile vii ale țării, cari sunt piepturile ostașilor noștri?

Afară de aceasta, printre calamitățile cari pot veni asupra țării, nu sunt numai războaiele, dar și revoluțiile agrare, în contra cărora trebuie să luăm cu preferință măsuri preventive, cari sunt mai bune decât cele represive. Și cu nimic nu putem preveni mai sigur acele revolte decât prin îndestularea nevoilor țăranilor.

În sfârșit, revoluțiile agrare pot aduce asupra țării invaziuni de armate străine — cum eră să se întâmple acum doi ani — și, prin urmare, facem tot o lucrare de apărare a țării, dacă în mod indirect înlăturăm cauzele celor invaziuni prin suprimarea cauzelor revoltelor agrare.

Am spus că chestia ce ne preocupă intră și în cazul salubrității publice prevăzută de Constituție.

De pildă, se pot expropria proprietățile particulare pentru facere de spitaluri, sanatorii, aziluri, etc.

Apoi, dacă putem face exproprieri pentru spitaluri, cari sunt localuri represive pentru boale, de ce n'am putea să le facem și pentru prevenirea boalelor prin îmbunătățirea traiului țăranului, adică prin dare de pământ de hrană și de izlaz pentru vite?

Dar sunt boale — și cele mai primejdioase dela sate — cari nu se pot vindeca în spitale, precum *malaria* și *pelagra*, cari la noi au luat niște proporțiuni înspăimântătoare și distrug populațiunea noastră rurală. Și pelagra se știe că este boala mizeriei, datorită hranei proaste și neîndestulătoare, care la rândul ei este datorită în primul rând lipsei de pământ și de izlaz, de care suferă majoritatea țăranilor noștri.

Oare pelagra nu e o chestie de salubritate publică? Afară de asta, din cauza lipsei de izlaz, țăranii nu pot avea vaci cu lapte pentru hrana copiilor și a familiilor lor în caz de boală, din care cauză o mulțime de copii mor în fiecare an neavând o hrană substanțială.

Oare nici asta nu face parte din salubritatea publică?

Mi se va obiecta însă că exproprierile sunt de strictă interpretare și cele trei cazuri prevăzute de Constituție sunt limitative iar nu enunciative.

De acord. Teoria este justă. Dar eu nu susțin că trebuie să creăm prin interpretare un al patrulea caz de expropriere. Nu. Eu susțin că chestia izlazului și a pământului de hrană al țăranilor intră perfect în cadrul celor două

cazuri prevăzute de Constituție, care nu precizează care sunt anume lucrările de apărare a țării și de salubritate publică.

Dacă Constituția ar fi zis, de pildă, că nu se pot face exproprieri decât numai pentru fortificații și cazărmi, sau pentru spitale, în cazul aceasta n'am fi putut întinde exproprierea și la cazul ce ne preocupă; dar Constituția nu spune acest lucru și prin urmare ea a înțeles toate cazurile de apărare a țării și de salubritate publică; deci și chestia pământului și islazurilor, care primează pe toate celelalte.

Ar fi într'adevăr absurd și ridicol să credem că se pot face exproprieri pentru un puț, un podeț sau o fântână și nu se pot face pentru existența a patru milioane de oameni, care formează clasa cea mai numeroasă și cea mai producătoare a țării!

O, Doamne! dar să presupui că interpretarea aceasta n'ar fi conformă cu spiritul Constituției. Ei și? Unde e primejdia? Dar mi se va zice că se crează un precedent, care ar putea fi periculos în viitor! Serios? Dar precedentul acesta s'a creat de mult și nu odată, dar mai de multe ori. Și nu numai prin interpretare dar chiar prin călcare directă și fățișe a Constituțiunii, fie prin legi ordinare, fie prin abuzuri administrative.

În sfârșit să presupunem că nici servitutea nici exproprierea nu se pot face fără modificarea Constituției.

Ei bine, să modificăm Constituția, dacă trebuie și să facem tot ce este drept și uman ca să dăm țăranilor puțința de a se hrăni — ei și vitele lor — pe moșiile proprietarilor pe cari locuiesc.

Este bine înțeles că nici servitutea nici exproprierea nu vor fi gratuite, ci cu plată, conform legilor de învoeli agricole și de expropriere.

În ceea ce privește islazurile deja vândute prin bună învoială, vânzarea lor rămâne bine-înțeles valabilă, aci fiind vorba numai de celelalte islazuri, care încă nu s'au vândut de bună voie de către proprietarii lor.

În acest articol am discutat chestia servituților și a exproprierilor numai în principiul ei. Modalitățile și celelalte chestii de detaliu se pot prevedea în urmă sau prin lege sau printr'un regulament deosebit.

Or care va fi soluția la care ne vom oprî, un lucru este neapărat trebuincios: să nu mai amânăm complectarea reformelor agrare, care sunt urgente prin natura și importanța lor.

Amânările prelungite din trecut ale rezolvării problemei agrare ne-au adus la catachismul de acum doi ani.

Opera începută trebuie complectată și desăvârșită cât mai curând pentru liniștea țării și chiar siguranța mării proprietăți.

Nu se știe ce se poate întâmpla dintr'o zi într'alta.

Evenimentele exterioare se precipită și nu este bine să ne găsească cu chestia agrară nerezolvată în mod definitiv.

Trebue să suprimăm toate cauzele care au produs revoltele agrare de acum doi ani și cauza principală a acelor revolte a fost lipsa de pământ și de islaz.

Să ne pătrundem odată pentru totdeauna de adevărul acesta banal — dar de care se vede că încă nu ne-am pătruns bine, cu tot cutremurul social de acum doi ani — că de buna stare a țărâniei depinde tot progresul și viitorul acestei țări și că numai cu măsuri pe jumătate sau cu paliative nu se poate rezolvă problema agrară, care cere jertfe din partea tuturilor.

N. ALEXIU
Avocat în Călărași

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I.

Audiența dela 24 Februarie 1909

Președinta d-lui M. Iulian, consilier

Primăria Capitalei cu Lucreția Priboianu

ALINIERE.— DREPTUL COMUNEI DE A DESCHIDE SAU SCHIMBA MIJLOACELE DE COMUNICAȚIE.— UTILITATE PUBLICĂ.— PROPRIETARI.— LEZAREA LOR.— DREPT LA DAUNE.— ART. 94 ȘI 95 DIN LEGEA COMUNALĂ.

Cu toate că primăria are dreptul, în virtutea legilor și regulamentelor sale, ca în interesul utilității publice, să deschidă mijloace de comunicație pe lângă cele existente sau să le modifice pe acestea, totuș când autoritatea comunală, prin exercitarea unui asemenea drept, vatămă exercițiul dreptului de proprietate al particularilor, dânsa este răspunzătoare de pagubele ce cauzează.

Iar dispozițiunile art. 94 și 95 din legea comunală, departe de a se opune la acest drept al proprietarilor de a fi despăgubiți, nu se ocupă decât de cazul când proprietarul ar clădi pe alinierea definitivă a primăriei, și în care caz evident că n'au drept la daune.

No. 90.— Respins, ca nefondat, recursul făcut de Primăria comunei Bucurește, în contra deciziunii Curței de apel din București, secția II, cu No. 300 din 1905, dată în proces cu Lucreția Priboianu, personal și ca tutoare.

S'au ascultat: d-l avocat St. Jucinsky, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Em. Pantazi, în combateri; d-l procuror P. Sadoveanu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și greșită idterpretare a art. 94 și 95 legea comunală.

«În adevăr, prin art. 94 din legea comunală, consiliul comunal, cu aprobarea regală, are dreptul a fixa alinierea străzilor, alinieri cari odată aprobate, rămân definitive, fără a acorda vreun drept de

despăgubire decât în caz de modificarea alinierii definitive și numai când s'ar dovedi că s'a adus un prejudiciu proprietarului ce ar fi clădit pe alinierea definitivă.

«Or, în speță, d-l general Priboianu neavând clădire pe alinierea definitivă decretată la 1898, aliniere nemodificată până azi, tribunalul și Curtea, prin exces de putere numai, și violând art. 94 și 95 legea comunală, i-a putut admite acțiunea și respinge apelul primăriei»:

Având în vedere deciziunea supusă recursului, care adoptând faptele și motivele din sentința primei instanțe, condamnă pe Primăria Capitalei să plătească lui M. Priboianu o sumă de bani ca daune-interese, rezultând din faptul că Primăria, cu ocaziunea rectificării străzii Progresul, i-a închis cu desăvârșire eșirea la stradă, rămânând imobilul fund de curte;

Considerând că este constant că Primăria are dreptul, în virtutea legilor și regulamentelor sale ca, în interesul utilității publice, să deschidă mijloace de comunicație pe lângă cele existente, sau să le modifice pe acestea;

Considerând însă, că este de principiu că atunci când autoritatea comunală, prin exercitarea unui asemenea drept, vatămă exercițiul dreptului de proprietate al particularilor, dânsa este răspunzătoare de pagubele ce cauzează;

Considerând că la acest principiu nu se opune art. 94 și 95 din legea comunală, citate în motivul de casare, de oarece aceste texte de lege se ocupă de cazul în care proprietarul ar clădi pe baza unei alinieri aprobate și definitive și în urmă Primăria ar modifica acea aliniere definitivă, prevăzând că în acest caz proprietarul nu are drept la despăgubire decât numai dacă ar fi clădit pe alinierea definitivă;

Că, în speță, faptul stabilit în mod suveran de instanța de fond este că Primăria, cu ocazia rectificării stradei Progresul, a închis reclamantului eșirea în stradă;

Că acest fapt constituind o atingere la exercițiul dreptului de proprietate al reclamantului, cu drept cuvânt instanța de fond s'a întemeiat pe dânsul pentru a acordă despăgubiri;

Că, de aceea, motivul de casare este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge

SECȚIUNEA III

Audiența dela 11 Maiu 1909

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Dr Marcel Brânză cu Ministerul agriculturii

FUNCȚIONARI INAMOVIBILI.— SENSUL CUVÂNTULUI «INAMOVIBIL».— DREPTUL ACESTOR FUNCȚIONARI.— STABILITATE.

PROFESORI CU TITLU PROVIZORIU.— INAMOVIBILITATEA LOR.— ART. 34 DIN LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR.

ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL.— CONTROL.— EXERCITAREA LUI. ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL.— PROFESORI.— DESTITUIREA LOR.— CONDIȚIUNI.

CONSILIU PERMANENT.— HOTĂRÎRI DATE CU MAJORITATE.— VALIDITATE.— RESPINGERE.

1° Sub denumirea de funcționari inamovibili, le-

giuitorul a înțeles a cuprinde pe toți acei funcționari cărora prin diferite legi organice li s'a asigurat stabilitatea în așa mod încât înlocuirea sau mutarea lor este subordonată îndeplinirii unor anume forme prevăzute în acele legi.

2° Profesorii cu titlu provizoriu, neputând fi destituiți, potrivit art. 34 din legea asupra învățământului secundar, decât în anumite cazuri și sub anume condițiuni, urmează ca ei să fie socotiți ca inamovibili în sensul art. 4 lit. i din legea organizatoare a secției a III-a a Curței de casație și astfel având dreptul de recurs în casație contra actelor arbitrarie ale autorităților administrative.

3° Învățământul profesional, deși depinde de Ministerul agriculturii și domeniilor, este supus totuș aceluiaș control, instituit după aceleași norme și funcționând în aceleași condițiuni ca și consiliul permanent de pe lângă Ministerul cultelor și instrucțiunii publice.

4° Profesorii școalelor profesionale, neputând fi destituiți de autoritatea școlară a Ministerului agriculturii decât cu aceleași forme cari sunt prescrise și pentru profesorii învățământului secundar egali cu ei în grad, urmează că ei nu pot fi destituiți decât în urma unei hotărâri motivate a consiliului inspectorilor, aprobată de consiliul permanent al instrucțiunii.

5° Legea neprescriind ca comisiunea permanentă de instrucțiune să se constituiască în complectul ei de trei membri, urmează învederat că hotărârile date numai cu majoritate de doi, sunt valabile.

No. 112.— Respings, după divergință, recursul făcut de Dr Marcel Brânză, contra decretului regal No. 2851, publicat în *Monitorul oficial* No. 159 din 1908, în proces cu Ministerul agriculturii.

S'au ascultat: d-l avocat Al. Bădărău, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat V. Missir, în combateri.

Curtea, deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Dr Marcel Brânză în contra decretului regal No. 2851 publicat în *Monitorul oficial* cu data 14 Octombrie 1908, prin care după raportul Ministerului agriculturii și domeniilor a fost destituit din funcțiunea de profesor cu titlu provizor la catedra de științe Naturale la școala centrală de agricultură dela Herăstrău;

Având în vedere că acest recurs este făcut în temeiul art. 4 lit. i, care dă în competența acestei secțiuni judecarea recursurilor făcute de funcționarii inamovibili numiți în mod legal, cari ar fi înlocuiți, mutați sau puși în retragere în contra legii;

Considerând că legea nu a arătat înțelesul cuvântului inamovibilitate, prin urmare acest înțeles trebuie să fie determinat prin interpretare;

Că în opozițiune cu funcționarii amovibili a căror situațiune este lăsată cu totul la discrețiunea autorității superioare de care depind, urmează să fie considerați inamovibili toți acei funcționari cărora prin diferite legi organice li s'a asigurat stabilitatea în acest sens, că întocmirea sau mutarea lor este subordonată îndeplinirii unor anume forme prevăzute în acele legi;

Că tuturor acestor funcționari pentru a le garantă și mai mult stabilitatea, legea prin art. 4 lit. i sus menționat, le-a deschis calea recursului;

Considerând că recurentul ca profesor la școala dela Herăstrău, conform cu art. 19 din legea pentru organizarea învățământului profesional este asemănat cu profesorii învățământului secundar;

Că, după art. 34 din legea asupra învățământului secundar, profesorii cu titlu provizoriu cari se vor dovedi incapabili, imorali sau vătămători școlii vor putea fi destituiți în urma hotărârii motivate a consiliului inspectorilor învățământului secundar aprobată și de consiliul permanent de instrucțiune;

Considerând că odată ce profesorul cu titlu provizoriu cum a fost și recurentul, nu poate să fie destituit decât cu formele prescrise de acest din urmă text de lege, el trebuie să fie considerat ca funcționar inamovibil, în sensul art 4 lit. i din legea acestei Curți, și prin urmare recursul în principiu este admisibil;

Având în vedere că recurentul a susținut că a fost destituit cu violarea art. 14 și 19 din legea pentru organizarea învățământului profesional, și a art. 34 din legea învățământului secundar și superior din 1898;

Considerând că învățământul profesional atarnă de Ministerul agriculturii și domeniilor, că ministrul este autoritatea supremă a învățământului profesional public și exercită controlul prin personalul de inspecțiune și printr-o comisiune permanentă de instrucțiune alăturată pe lângă acel Minister, care are aceleași atribuțiuni și funcționează în aceleași condițiuni ca și consiliul permanent de pe lângă Ministerul cultelor și instrucțiunii publice, ceea ce rezultă din art. 2, 3 și 6 din legea învățământului profesional;

Că conform art. 4 și 19 din aceeași lege, drepturile, datoriile și retribuțiunea profesorilor învățământului profesional se regulează după prescripțiunile legilor de instrucțiune publică, similari în grad, întrucât legea învățământului profesional nu prevede contrariul; iar profesorii dela școala centrală dela Herăstrău aparțin învățămân-

tului secundar, adică sunt asemănați în grad cu profesorii secundari;

Că dar recurentul profesor cu titlu provizor la școala dela Herăstrău, nu putea fi destituit de autoritatea școlară a ministerului de agricultură decât cu aceleași forme care sunt prescrise de legea asupra învățământului secundar pentru profesorii cu titlu provizoriu, cari sunt arătate de art. 34 din această lege, adică nu putea fi destituit decât în urma hotărârii motivate a consiliului inspectorilor aprobată și de consiliul permanent de instrucțiune;

Considerând că este adevărat că pentru învățământul profesional, Ministerul agriculturii și domeniilor nu are nici un inspector, nefiind înscrisă în bugetul său o asemenea funcțiune;

Că de aci nu se poate deduce că Ministerul nu ar mai putea exercita controlul asupra membrilor corpului didactic depedinte de dânsul;

Că din adresa Ministerului de domenii cu No. 6627 din a. c., rezultă că atribuțiunile de inspector al învățământului profesional se îndeplinesc la trebuință de către alți funcționari ai ministerului însărcinați de ministru;

Că, în specie, ministrul a numit o comisiune compusă din mai multe persoane cari sunt în serviciul superior al acelui Minister, ca să îndeplinească însărcinarea de inspector, adică ca să cerceteze și să se pronunțe asupra acuzațiunilor aduse în contra recurentului;

Că recurentul nu a făcut nici o obiecțiune în privința capacității acestor persoane, adică că ei nu ar întruni condițiunile cerute de art. 9 din legea învățământului profesional pentru a putea fi numiți inspectori titulari;

Că dar funcționarii numiți, deși nu aveau calitatea de inspectori titulari, ei au putut îndeplini însărcinarea de inspectori;

Având în vedere că acești funcționari, și anume: d-l N. Athanasescu, profesor universitar și președintele comisiunii permanente, d-l C. Andronescu, profesor al școlii dela Herăstrău, d-l V. Antonescu, secretar general al Ministerului agriculturii, și d-l G. Manolescu, inspector la același Minister, întruniți în comisiune au constatat prin raportul adresat Ministerului și înregistrat la No. 94842 din 1908, că au avut în vedere atât dovezile produse pentru stabilirea culpabilității profesorului Brânză cât și apărarea scrisă prezentată de acest profesor, și că examinând și apreciind aceste dovezi și-au format convingerea că incorectitudinea recurentului este pe deplin stabilită și de aceea au fost de părere că dânsul nu mai este demn de a figura în corpul profesoral și în consecință că destituirea sa se impune;

Considerând că oricare ar fi forma în care rezultatul lucrărilor comisiunii a fost prezentat Ministerului, din momentul ce conține obiectul acuzațiunii adusă recurentului, expunerea dovezilor, apărarea inculpatului, motivele și părerea comisiunii, raportul acestei comisiuni

este în realitate o hotărâre în sensul art. 34 din legea învățământului secundar, odată ce conține elementele esențiale pentru existența unei asemenea hotărâri;

Considerând că această hotărâre este aprobată de comisiunea permanentă de instrucțiune de pe lângă Ministerul de agricultură, care are aceleași atribuțiuni ca și consiliul permanent de instrucțiune, prin urmare și această a doua formalitate cerută de art. 34 din legea învățământului secundar a fost îndeplinită;

Considerând că este adevărat că în comisiunea permanentă de instrucțiune, nu au luat parte decât numai doi membri, deși conform art. 4 din lege această comisiune se compune din trei;

Considerând însă că legea nu prescrie că comisiunea trebuie să se constituie cu totalitatea membrilor săi, adică în complectul de trei, pentru a putea lucra, prin urmare e învederat că poate da hotărâri cu majoritatea membrilor, ceea ce altfel rezultă și din art. 7 din aceeași lege;

Că, de altfel, cel de al treilea membru, N. Athanasescu, era împiedicat de a lua parte ca președinte al acestei comisiuni, fiindcă el funcționase și în comisiunea de anchetă;

Considerând că deși d-l N. Filip, unul din membri comisiunii permanente a fost numit la început în comisiunea de anchetă, nu se constată însă că dânsul ar fi luat parte la lucrările și la hotărârile date de această comisiune pe care nu a semnat-o, și prin urmare participarea sa în comisiunea permanentă nu a viciat compunerea ei;

Având în vedere că recurentul a susținut că chiar dacă avizul comisiunii permanente ar fi dat în mod regulat, totuși Ministerul nu îl putea destitui dela catedra sa decât în urma unei hătărâri a comisiunii de judecată care ar fi singura în drept conform art. 49 din legea învățământului secundar să pronunțe pedeapsa excluderei pentru totdeauna din corpul didactic;

Considerând că, în specie, fiind vorba de destituirea unui profesor secundar cu titlu provizoriu pentru faptele imorale sau vătămătoare școlii, cazul este în mod special prevăzut de art. 34 din lege, prin urmare acest text este aplicabil, iar nu art. 49, de aceea argumentul bazat pe violarea acestui din urmă articol nu are nici o valoare;

Că odată ce prescripțiunile art. 34 din legea învățământului secundar, au fost îndeplinite, destituirea recurentului nu s'a făcut în contra leii, prin urmare recursul este neintemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, promulgată la 24 Februarie 1900, pusă în lucrare la 1 Martie 1900, cu modificările introduse prin legile ulterioare, adnotată și comentată de d-l **Corneliu Botez**, președinte al secțiunii II, trib. Covurlui. — Editura Socec & Co. — București, 1908.

Prețul volumului legat flexibil, **Lei 5.**

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 18 Decembrie 1908

Președinta d-lui P. Hagiopol, președinte

Ion G. Pleșia cu Elena Corenti-Kâncea și alții

CONSILIU DE FAMILIE.— DELIBERAȚIUNI.— NULITĂȚI DE FORMĂ. DACĂ SUNT ADMISE. — NULITĂȚI VIRTUALE. — ADMISIBILITATEA LOR. — NECONVOCAREA REGULATĂ A CONSILIULUI DE FAMILIE.—

LUCRU JUDECAT.— DACĂ HOTĂRÎRILE DATE PE CALE GRAȚIOASĂ SE POT BUCURA DE ACEASTĂ AUTORITATE.

DOMICILIUL TUTELEI.— CERERE DE STRĂMUTARE.— NEADMISIBILITATE.

1° În codul nostru civil neexistând nici un text de lege care să prevadă vițiile de formă pentru cari se poate cere anularea deliberațiunii consiliului de familie, urmează că în această materie are a se face aplicațiunea teoriei nulităților virtuale.

2° Regula unanim admisă că deliberațiunea nu poate fi luată în absența unui membru al consiliului de familie neregulat convocat, fiind o regulă substanțială, urmează că nerespectarea ei atrage nulitatea deliberațiunii consiliului.

3° Hotărârile date în materie de jurisdicțiune grațioasă, nu se pot bucura de autoritatea lucrului judecat, de oarece ele intervin prin mijlocirea justiției pentru deslegarea unei cereri, și au de obiect numai exercițiul unei puteri tutelare sau conservarea unui drept, iar nicidecum constatarea acelu drept prin tranșarea diferendului dintre două părți protivnice.

4° Domiciliul tutelei fiind fixat odată pentru totdeauna la deschiderea succesiunii, nu mai poate fi strămutat când tutorul s'a mutat în alt oraș.

No. 712.— S'au ascultat: d-nii avocați Em. Porumbaru, V. Athanasovici și C. Oprescu, din partea tutoarei Elena Corenti; d-l avocat Ion Zaharof, pentru consiliul de familie; d-l prim-procuror Eft. Antonescu, în concluziuni.

Tribunalul,

Asupra cererei lui Ion G. Pleșia, făcută prin petiția înregistrată la No. 8410 din 1908, de a se omologa avizul consiliului de familie al minorului defunctului Vasile Kâncea, din 3 Aprilie 1908, prin care hotărâse strămutarea domiciliului tutelei din București la Craiova:

Având în vedere că, din desbaterile orale urmate în instanță, actele prezentate, cum și din concluziunile scrise depuse de părți, se constată că Vasile Kâncea, care avea domiciliul la Craiova, încetează din viață, în anul 1899, lăsând în urma sa pe soția lui, Elena Corenti-Kâncea, un minor, Ion Kâncea, și o mare avere mobilă și imobilă. Tribunalul de Dolj, în circumscripția căruia defunctul a avut domiciliul, este sezișat de a lua măsurile necesare relative la tutela minorului, el confirmă pe membrii consiliului de familie, recunoaște pe Elena Corenti-Kâncea ca tutoare legală, ordonă toate măsurile pentru catagrafierea averii rămase pe urma defunctului; cu alte cuvinte, aci se deschide tutela, aici se recunoaște domiciliul tutelei. Tribunalul Dolj s'a ocupat de administrațiunea tutelei dela

1899, data deschiderii ei, până în anul 1903; tutoarea, în urma căsătoriei ce face cu căpitan Castano, se mută la București și cere, prin petiția înregistrată la No. ..., strămutarea tutelei la tribunalul Ilfov. Tribunalul Ilfov, prin jurnalul cu No. ..., respinge cererea, dar Curtea de apel din București, prin decizia No. 16 din 1904, reformează încheerea tribunalului și ordonă transferarea tutelei la București. Consiliul de familie, prin avizul din 3 Aprilie 1908, hotărăște retransferarea domiciliului tutelei la Craiova, contra căreia tutoarea Elena Corenti cere a se infirma avizul și a se menține domiciliul tutelei la București, cerere care face obiectul discuțiunii acestei afaceri. Acestea sunt faptele.

Având în vedere că Elena Corenti-Kăncea, prin d-nii avocați Gr. Porumbaru, V. Athanasavici și C. Oprescu, se opune la această cerere, și susține, în primul rând, că avizul luat prin încheerea consiliului de familie din 3 Aprilie 1908, este nul, întrucât pentru această dată nu toți membrii consiliului de familie au fost citați; în al doilea rând, că asupra strămutării domiciliului tutelei există autoritatea lucrului judecat, întrucât Curtea de apel din București, prin decizia cu No. 16 din 1904, s'a pronunțat deja asupra acestei cereri; și, în fine, în al treilea rând, că nu este nici o considerațiune ca să legitimizeze strămutarea acestei tutele.

In ce privește nulitatea avizului consiliului de familie:

Având în vedere că este adevărat că deliberațiunea consiliului de familie poate fi atacată pentru motive de formă și de fond;

Având în vedere că, în ce privește nulitatea pentru vicii de formă, legiuitorul, prin nici un text de lege, nu a prescris regulile de formă a căror neobservare trebuie considerată ca o lipsă destul de gravă pentru a atrage nulitatea deliberațiunii consiliului de familie; că, în asemenea condițiuni, în această materie, urmează a face aplicațiunea teoriei nulităților virtuale;

Având în vedere că doctrina și jurisprudența recunosc ca substanțială regula că deliberațiunea să fie luată în absența unui membru al consiliului neregulat convocat, și prin urmare neobservarea ei atrage nulitatea deliberațiunii consiliului;

Având în vedere că, dacă este exact în principiu aceasta, ea nu-și poate avea aplicațiunea în speța afacerii, întrucât din dosar se constată că procedura pentru acea zi a fost îndeplinită și că toți membrii consiliului de familie au fost regulat convocați;

Că dar, așa fiind, această obiecțiune este nefondată și urmează a fi înlăturată.

In ce privește autoritatea lucrului judecat:

Având în vedere că jurnalul tribunalului Ilfov, cu No. ... prin care s'a respins strămutarea domiciliului tutelei, a fost o încheere a tribunalului, dată pe cale grațioasă,

prin urmare și decizia Curței de apel din București cu No. 16 din 1904, care infirmă această încheere, nu a putut fi dată decât tot pe cale grațioasă, întrucât nu este admisibil ca o afacere de natură grațioasă judecată ca atare în prima instanță, prin reformarea ei în apel să i se modifice caracterul (Vezi Pand. françaises, *Chose jugée*, No. 257 și urm.).

Având în vedere că, odată ce este constant că această încheere este de natură grațioasă, rămâne a se examina în drept dacă hotărârile date în materie de jurisdicțiune grațioasă au autoritatea lucrului judecat.

Având în vedere că principiul autorității lucrului judecat a fost creat de legiuitor pentru a pune capăt proceselor, el presupune un litigiu pentru stabilirea unui drept;

Având în vedere că hotărârile date în materie de jurisdicțiune grațioasă, prin care mijlocirea justiției intervine pentru deslegarea unei cereri, nu tinde la constatarea unui drept. În acest gen de afaceri nu este un diferend între două părți protivnice, pe care îl tranșează autoritatea judecătorească, ci numai o procedură care are de obiect exercițiul unei puteri tutelare sau conservarea unui drept. Hotărârile date în această materie, chiar când sunt precedate de debateri, nu oferă aceleași garanții contra posibilității unei erori ca acelea cari sunt date după o luptă de discuțiuni de pretențiuni contrarii;

Având în vedere că, în afară de aceasta, legiuitorul, dacă ar da posibilitatea de a redeschide litigiurile deja tranșate, s'ar expune a eterniza discordiile ce provoacă procesele, cari le-ar întreține și înrăutăți, pe când în materie de jurisdicțiune grațioasă, de asemenea grije nu poate fi preocupat, pentru că ele nerezolvând chestiunea decât în mod provizoriu, fără a prejudeca fondul, nu dau naștere la mari animozități;

Având în vedere că, dacă natura acestor jurisdicțiuni sunt diferite și din momentul ce considerațiunile cari au legitimat introducerea principiului autorității lucrului judecat, nu-și are locul în jurisdicțiunea gratuită, hotărârile date pe această cale nu pot avea forța autorității lucrului judecat;

Că dar, așa fiind, întrucât hotărârea Curței de apel, invocată ca autoritate a lucrului judecat, este dată pe cale grațioasă și întrucât asemenea hotărâri nu au forța lucrului judecat, excepțiunea lucrului judecat în această cerere este nefondată (Vezi Lacoste, *Chose jugée*, pag. 48, 49, § 131).

In ce privește strămutarea domiciliului tutelei:

Având în vedere că consiliile de familie sunt un fel de tribunal privat, nu autorități judecătorești, ele nu exercită o veritabilă jurisdicție și deciziunile lor sunt sau avize sau încheeri, nu hotărâri;

Având în vedere că consiliul de familie are numeroase

atribuțiuni, între altele, își dă avizul, când își expune părerea sa asupra unei chestiuni ce-i este supusă, fie de tribunal, fie de tutor; alteori autoriză o măsură relativă sau la organizațiunea tutelei, sau privitoare la funcționarea ei, etc.;

Având în vedere că rațiunea legiuitorului, conferind aceste atribuțiuni în mod exclusiv consiliului de familie și pe care este chemat a le exercita în suverana sa apreciere, este că l-a privit în această materie ca cel mai bun judecător al interesului minorului. Omnipotența consiliului, oricât de gravă ar fi ea, pentru că deliberațiunile pot fi dictate și de rele intențiuni, totuși prezintă inconveniente mai mici ca acelea cari ar rezultă din o decizie motivată a tribunalului, cu sgomotul și publicitatea ședinței;

Având în vedere că, dacă aceasta este menirea și atribuțiunile consiliului, rămâne a se vedea care este natura juridică a deliberațiunilor lui;

Având în vedere că deliberațiunile consiliului de familie nu au totdeauna acelaș caracter. Încheierea consiliului, în principiu, are forță juridică prin ea însăși, fără altă condiție și în mod excepțional, în cazul numai când ar prescrie legea, ele nu au efect decât când vor fi și omologate de tribunal. Prin urmare, regula este că aprobarea justiției nu este necesară, legiuitorul determină cazurile în cari deliberațiunile consiliului trebuiesc omologate, și această enumerațiune este limitativă;

Având în vedere că, din toate dispozițiunile legii privitoare la tutele, nu se vede nici una care să supună încheerile consiliului de familie privitoare la transferarea tutelei omologărei tribunalului;

Că dar, așa fiind, odată ce este constant că consiliul de familie este suveran apreciator al intereselor minorilor, și intervenția tribunalului este inadmisibilă în asemenea încheeri, cererea Elenei Corenti-Kâncea este nefondată (Vezi Baudry-Lacantinerie, *Traité de droit civil*, tom. IV, pag. 468, 469, § 423);

Având în vedere că, chiar presupunând că această încheere a consiliului de familie ar fi supusă omologărei tribunalului, încă această cerere este nefondată;

Având în vedere că nu trebuie confundat domiciliul minorului cu domiciliul tutelei, domiciliul minorului este legat de acela al tutelei și-i urmează toate vicisitudinile, pe când domiciliul tutelei este locul unde consiliul de familie trebuie să se întrunească;

Având în vedere că interesul minorului exige ca domiciliul tutelei să fie fixat odată pentru totdeauna la deschiderea succesiunii. Într'adevăr, dacă domiciliul tutelei s'ar deplasa cu domiciliul minorului, s'ar întâmpla adesea ca consiliul să fie format într'o comună depărtată, unde tutorul și-a mutat domiciliul și unde nu s'ar găsi nici rude, nici amici ai defunctului, privându-se astfel minorul de protecția unui consiliu compus de rudele cele mai de aproape și devotate. De asemenea s'ar putea întâmpla

și chiar adesea, ca tutorul să-și mute domiciliul pentru a se sustrage de sub autoritatea și controlul consiliului de familie care l-ar jenă. Aceste considerații au legitimat admiterea în codul francez a imutabilității domiciliului tutelei și este cert că acest principiu a fost consacrat și de legiuirea noastră care, în această materie, nu este decât o traducție a ei;

Având în vedere că este adevărat că există o mare controversă și este o chestie de a se ști care este locul unde consiliul trebuie format în cursul tutelei în caz de schimbare de tutor, dar dacă discuție poate fi în această privință, nimeni nu poate susține că prin mutarea aceluiaș tutor s'ar deplasa domiciliul tutelei;

Având în vedere că, din actele din dosar, se constată că defunctul Vasile Kâncea avea domiciliul la Craiova, că tribunalul Dolj este sezisat de a lua măsurile relative la tutelă, el a confirmat pe primii membri ai consiliului de familie, a recunoscut pe Elena Corenti-Kâncea ca tutoare legală a minorului său fiu, a ordonat toate măsurile pentru catagrafierea averii defunctului; cu alte cuvinte, aci s'a deschis tutela, aici s'a recunoscut domiciliul tutelei;

Având în vedere că, dacă acesta este principiu și odată ce este constant că tutela s'a deschis la Craiova, acolo urmează ca ea să-și aibă domiciliul;

Că dar, așa fiind, cererea Elenei Corenti-Kâncea și din această privință este nefondată (Vezi Baudry-Lacantinerie, op. cit., tom. IV, pag. 447, 449, 450, 451, § 400, 402, 403);

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, admite, etc.

Semnați : P. Hagiopol, G. Băicoianu.

Observație. — Chestiunea strămutării domiciliului tutelei, pe care sentința de mai sus o rezolvă în sensul imutabilității, e viu controversată. Unii, voind a ocroti interesele minorilor, susțin că nici odată consiliul de familie nu se va putea forma și întruni decât la locul în care s'a deschis tutela, pentru că altfel un tutor de rea credință n'ar avea decât să-și strămute domiciliul într'un loc foarte depărtat, unde să nu găsească nici o rudă care să înțeleagă interesele minorului, soluțiune care se vede admisă nu numai în caz de schimbare de domiciliu din partea tutorului, dar și când epitropul primitiv ar fi înlocuit prin altul. Alții, sunt de părere că de oarece domiciliul primitiv al tutelei este legat de domiciliul minorului, trebuie a se admite ca consecință că domiciliul tutelei se strămută decâteori se strămută și domiciliul minorului, prin faptul schimbării tutorului său prin strămutarea domiciliului tutorului primitiv. A se vedea asupra acestor distincțiuni, D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, tom. II, pg. 604, 605, și 606 (ed. 2-a) și numeroasele autorități citate în note.

S. R.